

בארה של תורה

פשט עיון ודרש בפרשת השבוע ופניני השקפה ומוסר / נכתב ונערך כ"ה ע"י הרב ראובן גולן

יו"ל ע"י מוסדות דרכי תורה רחובות, בתי מדרש להוראה ולרכנות וכוללי יום לאכרבים מצויינים, רח' חיש 12

כתובת המערכת:
רחובות - ההנהגה 56/5
טל' - 050-4122172
דוא"ל להערות וקבלת
העלון מדי שבוע:
rg5740@gmail.com

לע"נ העלון לע"נ משה בן שמעה אביבי ז"ל ע"י בניו ה"ה יוחאי ויוסי הי"ו
גליון 289 כסלו תשע"ט

פרשת תולדות

אם הנך מאלה שאינם מפספסים הזדמנויות
מחכה לך הזדמנות שווה במיוחד בעמוד הבא...

להמשיך ולבקש "אנא ה', עשה שאתפלל טוב יותר, שאבין יותר טוב את דברי התורה הקד', שאתנהג יפה וטוב יותר עם אשתך, עשה שילדיי יהיו תלמידי חכמים יותר גדולים" כי התפילה היא הדבק והחיבור שלנו להש"ת.
הרב פינקוס הוסיף בזה זווית מקורית ומעניינת בענין הנשים הצדקניות: "אם נתבונן נראה ששנים מטבען הם תמיד במצב של כאב. או שהשידוך מתעכב, או שהיא נשואה ויולדת אך ההריון וחבלי הלידה וגם צער גידול הבנים המוטל בעיקר על כתפיה אינם פשוטים כלל ועיקר, ואם אין לה ילדים או היא באמת כאובה ושרויה בצער. ומדוע זה כך? מדוע הכאב מלווה את האישה כל כך הרבה בחייה יותר מאשר את הגבר? אלא שהאישה היא בעלת רגש, ה' טמן בליבה המון רגש, כדי שתשתמש בו לתפילה ולתחינה שהם תפקידה, וכמו שהגבר עניינו לימוד תורה, כך האישה ענינה הרוחני הוא להתפלל לה' ולהעתיק אליו, ולשם כך נבראה. ולכן אדרבה, אם אישה רואה שחייה מלאי צער ובעיות, עליה לדעת שהיא מביאה ברכה עצומה לעולם, כי אם הכל היה לה טוב ורגוע, לא היה לנו קיום."

"אם אישה רואה שחייה מלאי צער ובעיות, עליה לדעת שהיא מביאה ברכה עצומה לעולם"

"ויעתר יצחק לה' לנוכח אשתו כי עקרה היא ויעתר לו ה'" (כה, כא)

לכאורה הרי העקרות היא סיבת התפילה וראוי היה אם כן להזכיר תחילה שרבקה היתה עקרה ורק אחר כך לומר שעקב כך העתיר יצחק בתפילה. ותיירץ רבינו בחיי, שאכן לא העקרות היא העיקר אלא התפילה, והיא סיבת העקרות, כי הקב"ה חפץ בתפילתם של יצחק ורבקה ולכן עשאן עקרים כדי שיפצירו וירבו בתפילה על ענין הבנים. וזהו המקור לדברי חז"ל במסכת יבמות (סד, א) "מפני מה היו אבותינו עקורים? מפני שהקב"ה מתאוה לתפילתם של צדיקים". נמצא שהחסר והמכאוב אינו התכלית והמטרה אלא כלי ואמצעי שעל ידו מגיע הקב"ה את האדם להתחנן ולהתפלל אליו לישועה, באשר חפץ ומתאוה הוא לתפילתו. ולכן לא יתכן שמאן דהוא ייוושע ללא תפילה, כי כל המניעה היא מחמת התפילה וכדי שיתפלל, וכל עוד שלא יאחז במטה התפילה מנין וכיצד יזכה לישועה?

ומצאתי בענין זה דברים נפלאים שאמר הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל (נפש חיה עמ' רח'): "רבותינו לימדונו יסוד גדול, שלעולם לא קיבל אדם איזה שפע מה' ללא תפילה. ולא רק האדם אלא גם העולם אינו מקבל שפע מה' ללא תפילה. וכפי שנאמר בברייתא העולם ששנברא אדם הראשון מצא מסביבו עולם ששם ללא עשבים ואילנות, "וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח", וזאת "כי לא המטיר ה' אלהים על הארץ", ומפני מה לא המטיר ה' מטר על הארץ? כי "אדם אין לעבוד את האדמה", ופירש"י "לפי שאדם אין לעבוד את האדמה ואין מכיר בטובתם של גשמים, וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם התפלל עליהם וירדו, וצמחו האילנות והדשאים".

ונמצא שכשנברא העולם לא יצא שום דבר מפתח הקרקע, עד שלא בא האדם וביקש בתפילה ובתחנונים מהשי"ת "אוי רבש"ע, הושיעה נא". האנחה הזו של בקשה ותפילה הבוקעת מן הלב בעת הכרת החסר היא המביאה את כל שפע הטוב לעולם."

וכאן הוסיף הרב פינקוס נקודה נפלאה של התעוררות בכח התפילה: "אומר לכם דבר שלא ראיתי בשום מקום אך הוא פשוט אצלי בתכלית הפשטות. אם היה רגע אחד, שניה אחת, בעולם כולו, שהכל היה בסדר, הבריאות, השלום בית, המצב הכלכלי, היגיון הבנים, העבודה, בקיצור רגע אחד של שלוה בכל העולם כולו, באותו רגע היה העולם נהפך לתוהו ובוהו, והיתה מתבטלת כל מציאות העולם. כי באותו רגע שכולם שבעים ולא צועקים "הושיע ה'" ולא מצפים לישועתו של הקב"ה, מתנתקת השייכות בינינו לבין ה' והכל נחרב". "המציאות של העולם היא שהקב"ה הכניס בו יסורים ובעיות וכאב על כל צעד ושעל, כך שלפתע האדם מוצא את עצמו אומר "אוי, ריבונו של עולם!". הצעקה הטבעית הזאת שבעולה מן העולם היא שמחזיקה אותו קיום, ובלעדיה הכל היה נחרב".

המציאות לכך רמז נפלא בגמרא (תענית כה, ב) "אין לך טפח מלמעלה שאין תהום יוצא לקראתו טפחיים". כלומר שכשיוירד גשם עולים לקראתו מים מן התהום. והרמז בזה הוא שלעולם לא תרד טיפת "גשם" ושפע אם לא יעלו מן התהום שתי דמעות של יהודי. יהודי שטוב לו ולא כואב לו כלום ואינו נאנח ונושא תפילה חרישית לה' מנין יזכה לשפע של "גשם" ממרומים?".

"אל לו ליהודי להיות במצב שיאמר 'ה', תורה לך, אני שמח, הכל בסדר', ולהסתפק בכך מבלי לבקש ולהתפלל, כי ה' חפץ בתפילתנו ושוועתנו, וחפץ שתמיד תמיד נבקש ממנו ונתחנן אליו. צריך אמנם להעריך את מה שקיבלנו מאת ה' עד עתה ולהודות לו על כך, אבל אל לנו לשקוט על השמרים אלא

האם עשינו די כדי למנוע מילד נוסף להפוך ל"עשו" הבא?

"ויגדלו הנערים ויהי עשו איש יודע ציד איש שדה" (כה, כז)

אם ניתן לומר על פירושים תורניים "גזור ושמור" הרי שאחד מהם ללא ספק הוא פירושו החינוכי המדרשים של הרש"י הירש על פסוק זה. להלן אצטט את פירושו, ודומני שאין צורך להוסיף עליו אף מילה כי הדברים מדברים ו"זועקים" בעד עצמם...

"בשום מקום לא נמנעו חכמינו מלגלות חולשות ושגיאות, קטנות כגדולות, במעשי אבותינו הגדולים, ודוקא על ידי כך הגדילו תורה, והאדירו את לקחה לדורות. אף כאן, הערה אחת שלהם מרמזת לנו, כי הניגוד העמוק שבין נכדי אברהם מקורו העיקרי היה לא רק בתכונותיהם אלא גם בחינוכם הלקוי נכנת הרש"י למדרש המובא ברש"י (פס' כז) על "ויגדלו הנערים" - "כל זמן שהיו קטנים לא היו ניכרים במעשיהם ואין אדם מודקדק בהם מה טיבם, כיון שנעשו בני שלש עשרה שנה זה פירש לבתי מדרשות וזה פירש לעבודה זרה", ומפרש הרש"י שכונת חז"ל שמחנכים לא נתנו ליבם להבדילם הנוטעים באופיים השונה כל כך של יעקב ועשו וחינוכו אותם בשיטה אחת ובדרך דומה, מה שגרם לקלקולו של עשון".

"כל עוד היו קטנים, לא שמו לב להבדלי נטיותיהם הנסתרות, תורה אחת וחינוך אחד העניקו לשניהם, ושכחו כלל גדול בחינוך: "חנוך לנער על פי דרכו". יש לכונן את החניך בהתאם לדרכו המיוחדת לו בעתיד, ההולמת את התכונות והנטיות הרדומות בעמקי נפשו, וכך לחנך אותו לקראת המטרה הטהורה, האנושית והיהודית כאחת. התפקיד היהודי הגדול אחד ויחיד בעיקרו, אך דרכי הגשמתו רבות ורבגוניות, כריבוי תכונות האדם, וכרבגוניות דרכי חייהם. "חנוך לנער על פי דרכו", חנכהו על פי דרכו המיוחדת לו בהתאם לעתיד הצפוי לו מנטיותיו. המושיב את יעקב ועשו על ספסל לימודים אחד, ובאותם הרגלי החיים מחנך אותם כאחד לחיי לימוד ומחשבה, מובטח לו שאת האחד מהם הוא מקלקל. יעקב ישאב ממעיינן החכמה בחפץ גובר והולך, ואילו עשו רק יצפה ליום, בו ישליך מאחוריו גבו את הספרים הישנים, ויחד איתם תעודת חיים גדולה, שהכיר אותה רק באופן חד צדדי, ובדרך שמעצם טבעו הוא סולד בה".

"אילו העמיקו יצחק ורבקה לחדור לנפש עשו, אילו הקדימו לשאול את עצמם, היאך יכולים גם האומץ, הבוח והגמישות הרדומים בנפש עשו, היאך יכולים כל אלה להטות שכס לעבודת ה', כי אז "הגיבור" שלעתיד לא היה הופך ל"גיבור ציד", אלא ל"גיבור לפני ה'". באמת. יעקב ועשו, על כל נטיותיהם השונות, היו נשארים אחים תאומים ברוחם ובדרך חייהם. עוד מראשית היתה

אברהם בן מרים אברהם ז"ל
מלכה בת שושנה שמעה ע"ה ע"י כורש
יעל בת כדיה נוגי ע"ה

מנחם מנדל בן ברוך אשכנזי ז"ל
אמנון בן נתן והב ז"ל
יוסף בן פנינה דודד שוקרי ז"ל

לע"נ ר' בנימין בן סלחה ז"ל ♦ סרח בת רחמה ע"ה
ר' שלמה בן טאוס ז"ל ♦ נאזה בת תאניה ע"ה
אהרן בן יהוא ז"ל ♦ רחל בת סאלחה ע"ה
צבי בן סרח ז"ל ♦ עניה בת סרח ע"ה

יחיה או ימות, רק שלא יהיה חולה כי אין לי כח כבר...". לא היה איכפת לו מאביו כלל והוא דאג רק לנוחיות הפרטית שלו.

ב. אמו של אברך מירושלים היתה מאושפזת בבית החולים שערי צדק במצב קשה מאד, וכבר כמעט גוססת. האברך נסע מירושלים לבני ברק כדי לשאול את החזון איש האם להעביר את אמו לבני ברק, מכיון שיש לו אחים באמריקה, ואם האמא תמות הם לא יספיקו להגיע להלווייתה, שכן בירושלים לא מלינים את המת, ולכן אולי כדאי להעבירה לבני ברק כדי שתמות שם וכך יהיה ניתן להלין את גופתה עד שאחיו יגיעו מחוץ לארץ.

החזון איש גער בו ואמר "אם כבר באת אלי במיוחד מירושלים, מדוע אינך מבקש שאתפלל על אמך שתהיה בריאה, במקום לשאול כאלה שאלות?...". האברך כל כך התבייש, ומיד מסר לחזון איש את שמה המלא של אמו כדי שיתפלל עליה. וכשהגיע לביתו אמרו לו שאמו כבר יצאה מבית החולים והלכה לביתה!... הוא הכין לה לוויה, והיא כבר בבית מכינה ארוחת ערב...

ג. אומר הרב יגן זצ"ל: "אם אדם מקריב את חייו למען הוריו בשנים הקשות ביותר שלהם, לעת זקנתם, הרי שירוויח בכפלים: א. כשהם יהיו בשמים הם יתפללו עליו. ב. כשהוא יהיה זקן בניו יטפלו בו גם כן. אבל אם הוא לא טיפל בהוריו גם בניו לא יטפלו בו".

מוסיף הרב ואומר: "בכל מצב חייבים לכבד את ההורים. אדם זקן בן מאה, בקושי רואה, בקושי שומע, חושבים שהוא לא מבין, וכשהוא מבקש שיביאו לו משהו לשתות, מביאים לו שתיה בכוס מלוכלכת, וחושבים "מה הוא כבר מבין...". חו טעות! כי לזקן בן מאה יש רגשות בדיוק כמו לאדם צעיר! ובלבו הוא אוכל את עצמו. הוא מעדיף למות מאשר לחיות בביתם של הבן או הבת ה"אהובים" האלו.

ד. הרב יגן סיפר עוד: "הייתי פעם באסיפה של ילדים שאביהם הזדקן והם עמדו לידו והתווכחו: "לא רוצה להביא אותו אלי לבית, שילך אליך...". לא! תיקח אותו איתה, אשתי לא רוצה", וכך עמדו ו"גילגלו" את האבא מאחד לשני. האבא שאמנם היה זקן וחולה אך שמע והבין כל מילה אמר לפתע: "תקנו לי קבר, ברצוני למות...". והוסיף ונוף בהם, "תתביישו לכם! גידלתי אתכם בעמל רב, לא ישנתי בלילות, ועתה כל אחד מכם זורק אותי כמו כלב!?"

כמה אם כן צריך אדם להיזהר בכבוד הוריו, ובפרט לעת זקנתם. כל יום נוסף שתזכה לגרום להם לחייך מנחת ושמחה יעמוד לך לזכות גדולה ולהצלחה בכל.

חרבו של עשו כורתת ברית עם רוחו של יעקב, ומי יודע איזה שינוי היה צפוי לקורות הימים על ידו כך. אך לא כן היה: "ויגדלו הנערים", רק משגדלו הנערים והיו לגברים, הופתעו הכל לראות, כי אלה אשר מרחם אחד יצאו, ויחד נתגדלו נתחנכו ולמדו, היו כה שונים בטבעם ומנוגדים במעשיהם".

האב הישיש אמר לילדיו "גידלתי אתכם בעמל רב, לא ישנתי בלילות, ועתה כל אחד מכם זורק אותי כמו כלב!?"

"ויאהב יצחק את עשו" (כה, כח)

הנה ידוע שעשו זכה לכל מה שזכה בעולם הזה, שלטון ועושר ומלוכה, בזכות שהיה מכבד את הוריו ביותר, וכפי שדרשו חז"ל (ילקוט שמעוני תהלים רמו ת"ח) "כבוד גדול כיבוד עשו את הוריו. אמר רבן שמעון בן גמליאל, אני כשהייתי משמש את אבא הייתי משמשו בבגדים צואים וכשהייתי יוצא לחוץ הייתי יוצא בבגדים נאים כדי שאצא לשוק מבוסס, אבל עשו כשהיה משמש את אביו היה משמשו בבגדי מלכות, דכתיב את בגדי עשו בנה הגדול החמודות, אמר כדאי הוא אבא שישמשו בבגדי מלכות".

וכתב הפני יהושע (קידושין לא, ב) שלא מצינו לעשו אלא זכות זו בלבד שכיבוד את הוריו, ובעבורה זכה לשררה וכבוד בעולם הזה, וממנה נלמד כמה שזכה מובטח לישראל לעולם הבא על כמה וכמה מצוות שמקיימים.

ובדאי שיש ללמוד מכאן כמה גדולה זכותו של מי שמכבד את הוריו. ובפרט לעת זקנתם שנחלשים ומזדקנים ומוטל על הבן לסעדם ולתמוך בהם.

הגאון הצדיק הרב ניסים יגן זצ"ל (נתיבי אור שבועות עמ' רנח) אומר שלפעמים אדם כיבוד את אביו ואמו כשהיו בכוחם בבריאות איתנה, אך משהזדקנו אין לו כח עבורם, ובשמים רואים שבלבו הוא ממתין שימותו כבר.

הרב יגן סיפר שפעם אחת בא אליו אדם בבקשה "אבא שלי חולה ומאושפו בבית החולים, אנא עשה לו "מי שברך" שלא יהיה חולה. לא איכפת לי אם

זמני התפילות הלימוד והשיעורים בבית הכנסת "דרכי תורה" רח' חיש 12:

שבת קודש פרשת תולדות

ימות החול

תפילות:

שחרית- 8:10 (קרבתות).

מנחה- מנין א' 12:40. מנין ב' 14:15. מנין ג' 25 דק' לפני השקיעה.

ערבית- מנין א' 17:15. מנין ב' 21:30.

לימוד ושיעורי תורה:

כולל "דרכי תורה" בראשות הרה"ג אמנון לימואי- 9:00-17:15.

כולל "שערים המצוינים" בראשות הרה"ג ראובן גולן- 9:15-17:30.

כולל בעלי בתים "תפארת אבות"- 10:00-13:00.

כולל ערב "אחוות תורה"- 20:00-21:30.

כולל ערב בראשות הרב ניר לוי- 22:00-23:30.

יום ו' לימוד הלכה עם הרה"ג אביחי יששכר 10:00-12:00.

שיעורי הרב גולן בקול הלשון, או חייג 03-6171001 והקש: 1-1-4-8-1-1

פרנסי "אבות ובנים" פרשת תולדות

ידידנו הנכבד ר' יצחק בן מלכה מלכיה הי"ו, לרפואה שלימה לרוד בן רונית. וידידנו הנכבד ר' שלמה ועקנין הי"ו לע"נ שלמה בן רחל ז"ל.

אתה יכול "להשקיע" בכל מקום שרק תרצה, אבל ביננו, מתי בפעם האחרונה קיבלת הזדמנות להיות שותף במפעל?

מוסדות "דרכי תורה" רחובות מציעים לך שותפות אמת במפעל ענק של תורה. די להביט בלוח הזמנים שלמעלה כדי להבין שלא מדובר כאן במשהו שיגרתה... בית כנסת ענק ובית מדרש פעיל לאורך כל שעות היום בחול ובשבת, שישה כוללים! להכשרת רבנים ומורי הוראה וכן לבעלי בתים וכולל בין הזמנים, בית הוראה, עשרות שיעורי תורה שבועיים במגוון נושאים, עלון תורני, כנסי נשים והילולות. קרן סיוע למשפחות נזקקות. פעילויות לנוער: ישיבת בין הזמנים, תהלים לילדים, "אבות ובנים" וחוג טעמי המקרא, ופעילויות חשובות נוספות שיתפרסמו בקרוב.

אדם חכם אינו מפספס הזדמנויות, בודאי לא כשמדובר בזכויות בסדרי גודל עצומים שיעמדו לזכותך לנצח נצחים. אתה הרי יודע שמהעולם הזה תיקח איתך רק זכויות רוחניות, ואם כבר זכויות אז כמה שיותר... אם הנך מאלה שאינם מפספסים הזדמנויות צור עמנו קשר בטל' 054-2637798 או 08-9452903 ויחד נבנה עבורך את העיסקה הרוחנית המשתלמת ביותר.

הכינוי לכנס הנשים הגדול ביום רביעי יג' כסלו. פרטים בקרוב

"אבות ובנים", אתה חייב את זה לבן שלך... בחסדי ה' הצלחה מסחררת ללימוד "אבות ובנים" שע"י מוסדות דרכי תורה, כשבמוצאי שבת שעברה השתתפו כ-80 ילדים! ועשרות אבות, שלמדו יחד בהתלהבות רבה. הלימוד מתקיים מדי מוצאי שבת בין השעות 19:00-20:00. הילדים מקבלים עלונים מרתקים של ארגון "אבות ובנים", ובמוצאי שבת זו יחולק גם אלבום מדקקות מרהיב של "אנחנו וצאצאינו" בנושא הלכות שבת. כל ילד מקבל פיצה וטרופית וקרמבו ופרס, וכרטיס הגרלה להגרלה על רחפן וקריוקי ועוד. בסוף הלימוד נערך חידון על הפרשה. ניתן להקדיש את הלימוד של השב"ר המסוגל לישועות. לפרטים 050-4122172.

שמואל בן חיה פרידמן ז"ל
עליזה בת בידור איפרגן ז"ל
ימימה בת שלמה קהתי ע"ה

יהודה בן פריזאד עזרי ז"ל
יהודה בן שלום זרינה שרעבי ז"ל
יצחק בן נעימה משה ז"ל

חיים בן דוד בכר ז"ל
שלמה בן זוהרה מלכה ז"ל
חסן עמרם בן זוהרה אברהם